

Національний університет
водного господарства
та природокористування

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства
та природокористування
Кафедра транспортних технологій і технічного сервісу

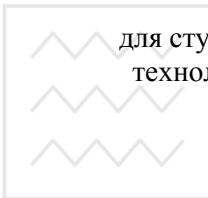
02-02-87

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до самостійного вивчення навчальної дисципліни

«Ефективність транспорту»

для студентів спеціальності 275 «Транспортні
технології (на автомобільному транспорті)»
денної і заочної форм навчання

Національний університет
водного господарства
та природокористування

Рекомендовано
науково-методичною комісією
зі спеціальності 275 «Транспортні
технології (на автомобільному
транспорті)»
Протокол № 7
від 22 березня 2018 р.

Методичні вказівки до самостійного вивчення навчальної дисципліни «Ефективність транспорту» для студентів спеціальності 275 «Транспортні технології (на автомобільному транспорті)» денної і заочної форм навчання / В.А. Познаховський, О.Г. Кірічок. – Рівне: НУВГП, 2018. – 16 с.

Укладачі: Познаховський В.А., кандидат економічних наук доцент; Кірічок О.Г., кандидат технічних наук, доцент.

Відповідальний за випуск: Кристопчук М.Є., кандидат технічних наук, доцент, завідувач кафедри транспортних технологій і технічного сервісу.

ЗМІСТ

Загальні положення.....	3
1. Опис навчальної дисципліни.....	5
2. Зміст програми навчальної дисципліни.....	6
3. Завдання для самостійної роботи.....	10
4. Оформлення звіту про самостійну роботу.....	14
Список рекомендованої літератури.....	14

Загальні положення

Транспорт є однією з базових галузей національної економіки, ефективне функціонування якої є необхідною умовою для стійкого функціонування всіх галузей національної економіки, забезпечення обороноздатності, захисту економічних інтересів держави, підвищення рівня життя населення. При організації транспортних перевезень важливим є своєчасна доставка, збереження якості, зниження матеріальних і трудових витрат, ефективне використання техніки.

Ефективність діяльності транспортної системи України на сьогоднішній день залежить від результативності стійкості та розвитку взаємовідносин перевізника і споживача транспортних послуг. Відповідно до зазначених умов необхідно обґрунтувати систему оцінювання ефективності й розвитку транспортного забезпечення галузей національної економіки. Тому вивчення дисципліни «Ефективність транспорту» є важливим елементом в підготовці фахівців за спеціальністю 275 «Транспортні технології (на автомобільному транспорті)».

Мета навчальної дисципліни «Ефективність транспорту» – сформувати у студентів практичні навички щодо вирішення питань підвищення ефективності господарської діяльності на автомобільному транспорті.

Завданням навчальної дисципліни «Ефективність транспорту» є вивчення методологічних основ ефективності господарської діяльності на автомобільному транспорті, оволодіння методами керування та регулювання ефективності розвитку послуг на автомобільному транспорті, навчання практичним навичкам роботи із забезпечення ефективності експлуатації автотранспортних засобів.

В результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

знати: особливості оцінювання, аналізу та забезпечення ефективної експлуатації легкових і вантажних автомобілів, автобусів; глибоко розуміти основні науково-технічні напрямки комплексного розвитку послуг на автомобільному транспорті; основні методи, прийоми, показники та особливості проведення

аналізу господарської діяльності автотранспортних підприємств (АТП);

вміти: використовувати на практиці основні прийоми аналізу господарської діяльності автотранспортних підприємств; досліджувати та аналізувати основні показники, що відображають господарську діяльність АТП, виявляти їх взаємозв'язок; виявляти основні причини, що зумовлюють негативні процеси в діяльності АТП; самостійно ставити і вирішувати завдання підвищення ефективності використання автомобільного транспорту при обмеженні негативного впливу на навколишнє середовище під час організації перевезень та дорожнього руху.

1. Опис програми навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 5	Галузі знань 27 «Транспорт»	Фундаментальна підготовка	
Модулів – 1	Спеціальність 275 «Транспортні технології (автомобільний транспорт)»	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		5-й	6-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання: <i>не передбачене</i>		Семестр	
Загальна кількість годин – 150		10-й	12-й
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 4	Рівень вищої освіти: магістр	38 год.	2 год.
		Практичні, семінарські	
		18 год.	2 год.
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
		94 год.	146 год.
Індивідуальні завдання: -			
Вид контролю: залік			

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить у %:

для денної форми навчання – 50%.

для заочної форми навчання – 5%.

2. Зміст програми навчальної дисципліни

Згідно з навчальною та робочою програмою до складу дисципліни «Ефективність транспорту» входять теми, об'єднані в два змістові модулі:

Змістовий модуль 1. Оцінка ефективності функціонування автомобільного транспорту

Тема 1. Теоретичні основи оцінювання ефективності транспорту

Основні підходи до визначення ефективності транспорту. Система показників оцінювання ефективності транспорту: загальноючі показники економічної ефективності; показники ефективності використання живої праці; показники ефективності використання основних засобів; показники ефективності використання матеріальних ресурсів; показники ефективності використання фінансових коштів.

Тема 2. Метод, методика та прийоми аналізу ефективності виробничо-господарської діяльності АТП

Системний підхід до вивчення господарської діяльності як важлива особливість методики аналізу господарської діяльності. Технічні та методичні прийоми аналізу: засоби перевірки, обробки планових та облікових даних; побудова графіків, аналітичних таблиць; метод порівняння показників, ланцюгові підстановки, обчислення різниці, відсоткове співвідношення, вирівнювання початкових точок аналізу, деталізація загальних результатів, балансове співвідношення, методи математичної статистики.

Тема 3. Аналіз виконання плану перевезень вантажів

Загальна оцінка виконання плану перевезень вантажів і змін в натуральних, вартісних і відносних показниках. Оцінка змін техніко-експлуатаційних показників і виявлення факторів, що впливають на ефективність господарської діяльності АТП. Дослідження втрат і виявлення резервів збільшення обсягів перевезень вантажів. Розробка комплексу організаційно-технічних

заходів щодо підвищення конкурентоспроможності на ринку автотранспортних послуг.

Тема 4. Аналіз виконання плану перевезень пасажирів

Аналіз автобусних перевезень за видами пасажирських перевезень. Аналіз автобусних перевезень за маршрутами перевезень. Аналіз факторів, що впливають на виконання планових обсягів пасажирських перевезень автобусами. Аналіз таксомоторних перевезень за видами та маршрутами пасажирських перевезень.

Запитання для самоконтролю

1. Що таке ефективність?
2. Які ви знаєте основні підходи до визначення ефективності транспорту?
3. Назвіть основні показники оцінювання ефективності транспорту.
4. Які ви знаєте узагальнюючі показники економічної ефективності?
5. Охарактеризуйте показники ефективності використання живої праці.
6. Які ви знаєте показники ефективності використання основних засобів АТП?
7. Що відносять до показників ефективності використання матеріальних ресурсів АТП?
8. Що відносять до показників ефективності використання фінансових коштів АТП?
9. Які ви знаєте прийоми аналізу ефективності виробничо-господарської діяльності АТП?
10. В чому полягає сутність методу порівняння показників?
11. Що таке ланцюгові підстановки?
12. Які ви знаєте технічні та методичні прийоми аналізу ефективності роботи АТП?
13. Охарактеризуйте експлуатаційні показники використання рухомого складу.
14. Розкрийте методику аналізу експлуатаційних показників використання рухомого складу.

15. Як визначити вплив зміни техніко-експлуатаційних показників на ефективність господарської діяльності АТП?
16. Які фактори впливають на ефективність господарської діяльності АТП?
17. Як здійснюється аналіз автобусних перевезень за видами пасажирських перевезень?
18. Як здійснюється аналіз автобусних перевезень за маршрутами перевезень?
19. Які фактори впливають на виконання планових обсягів пасажирських перевезень автобусами?
20. Розкрийте особливості аналізу таксомоторних перевезень за видами та маршрутами пасажирських перевезень.

Змістовий модуль 2. Оцінка ефективності використання матеріальних, трудових та фінансових ресурсів АТП

Тема 5. Аналіз ефективності використання виробничих фондів

Інформаційне забезпечення аналізу стану та використання основних виробничих фондів. Аналіз наявності та структури основних виробничих фондів. Аналіз використання рухомого складу. Аналіз фондовіддачі. Аналіз факторів, що впливають на фондовіддачу. Аналіз продуктивності рухомого складу АТП.

Тема 6. Аналіз ефективності використання оборотних засобів

Склад, структура та класифікація оборотних засобів. Кругообіг оборотних засобів. Показники обігу оборотних засобів. Методи визначення потреби в оборотних засобах.

Тема 7. Аналіз ефективності використання трудових ресурсів

Основні завдання аналізу оплати праці та персоналу АТП. Аналіз забезпеченості підприємства трудовими ресурсами. Аналіз ефективності використання трудових ресурсів АТП. Аналіз факторів, що впливають на продуктивність праці. Аналіз фонду оплати праці. Аналіз залежності оплати праці від обсягів транспортно-виробництва та прибутку.

Тема 8. Аналіз собівартості продукції та витрат на виробництво автотранспортного підприємства

Класифікація витрат на виробництво продукції. Аналіз витрат за елементами і статтями витрат. Аналіз собівартості перевезень вантажів. Аналіз собівартості перевезень пасажирів. Аналіз впливу техніко-експлуатаційних показників на собівартість перевезень вантажів і пасажирів.

Тема 9. Аналіз прибутку та рентабельності АТП

Аналіз прибутку та рентабельності виробничо-господарської діяльності АТП. Аналіз факторів, що впливають на рентабельність перевезень вантажів і пасажирів. Аналіз фінансового стану автотранспортного підприємства.

Тема 10. Оцінка фінансового стану АТП

Зміст, завдання, інформаційне забезпечення аналізу фінансового стану підприємства. Показники оцінки фінансового стану підприємства. Методика аналізу фінансової стійкості підприємств. Методика аналізу ліквідності і платоспроможності підприємства. Методика аналізу ділової активності підприємства.

Запитання для самоконтролю

1. Як здійснюється аналіз ефективності використання основних засобів АТП?
2. Розкрийте сутність аналізу фондівдачі.
3. Які фактори впливають на фондівдачу?
4. Як проводиться аналіз структури основних засобів підприємства?
5. Як визначається коефіцієнт технічного стану основних засобів?
6. Сформулюйте основні завдання аналізу основних засобів.
7. Для чого аналізується забезпеченість АТП основними засобами?
8. Охарактеризуйте систему показників, що застосовуються для оцінки ефективності використання основних засобів.

9. Як розрахувати показники забезпеченості підприємства основними засобами?
10. За допомогою яких показників оцінюється забезпеченість підприємства трудовими ресурсами?
11. За якими показниками аналізуються рух, стан і використання робочої сили?
12. Яким чином пов'язані між собою продуктивність праці, фондоддача і фондоозброєність?
13. З якою метою аналізується забезпеченість підприємства трудовими ресурсами?
14. В чому полягають особливості аналізу собівартості за елементами і статтями витрат?
15. За якими методами в процесі аналізу собівартості продукції за статтями витрат можна виявити зміни питомої ваги постійних і змінних витрат залежно від обсягу виробництва?
16. В чому полягають особливості аналізу собівартості перевезень?
17. Які завдання ставляться перед аналізом прибутку підприємства?
18. Поясніть, як формується прибуток автотранспортного підприємства.
19. Назвіть фактори, які впливають на прибуток від реалізації.
20. Охарактеризуйте резерви збільшення прибутку.
21. Назвіть види рентабельності та охарактеризуйте їх.
22. Назвіть основні завдання аналізу фінансових результатів діяльності підприємства.
23. За допомогою яких показників оцінюються фінансові результати діяльності підприємства?

3. Завдання для самостійної роботи

Під час виконання самостійної роботи студенти поглиблюють отримані знання та самостійно вивчають матеріали окремих тем (для денної та заочної форм навчання) шляхом опрацювання відповідної літератури, здійснюють підготовку до практичних занять та залікових модулів (див. табл. 1.2 та 1.3).

Таблиця 1.2

Завдання для самостійної роботи студентами денної
форми навчання

№ з/п	Тема	Питання, завдання для самостійного опрацювання	Годин
1	2	3	4
1.	Тема 1. Основи якості та ефективності послуг на автомобільному транспорті.	Сутність якості та ефективності результатів праці. Особливості якості та ефективності продукції транспорту. Оцінка ефективності та якості автотранспортних послуг.	16
2.	Тема 2. Основні напрямки керування ефективністю та якістю автотранспортних послуг.	Аналіз стану якості та ефективності автотранспортних послуг. Основні напрями підвищення якості та ефективності транспортних послуг.	16
3.	Тема 3. Технології підвищення ефективності та якості перевезень пасажирів і вантажів в умовах комп'ютеризації.	Комп'ютерні технології управління перевезеннями вантажів в термінальній системі. Управління перевезеннями міського пасажирського транспорту в умовах комп'ютеризації.	16
4.	Тема 4. Вплив розвитку мережі автомобільних доріг на якість та ефективність послуг автомобільного транспорту.	Підтримка оптимального рівня якості та оцінка стану автомобільних доріг. Система контролю та управління якістю і ефективністю послуг автомобільного транспорту з урахуванням рівня розвитку автомобільних доріг.	16

1	2	3	4
5.	Тема 5. Особливості оцінювання якості та ефективності послуг в автосервісі.	Особливості автосервісних послуг в період глобальної автомобілізації України. Маркетинг і оцінка якості на ринку автосервісних послуг.	16
6.	Тема 6. Державне регулювання ефективності та якості на автомобільному транспорті.	Вплив державного регулювання на ефективність і якість автомобільного транспорту. Аналіз дії держави на ефективність і якість автотранспортної діяльності. Вдосконалення ліцензування автотранспортної діяльності.	14
Всього			94

Таблиця 1.3

Завдання для самостійної роботи студентам заочної форми навчання

№ з/п	Тема	Питання, завдання для самостійного опрацювання	Годин
1	2	3	4
1.	Тема 1. Оцінка ефективності функціонування автомобільного транспорту.	Сутність якості та ефективності результатів праці. Особливості якості та ефективності продукції транспорту. Оцінка ефективності та якості автотранспортних послуг.	24

1	2	3	4
2.	Тема 2. Взаємозв'язок якості та конкурентоздатності продукції.	Класифікація показників якості транспортної продукції. Методика оцінювання конкурентоздатності АТП. Показники оцінювання якості транспортного обслуговування в АТП.	26
3.	Тема 3. Технології підвищення ефективності та якості перевезень пасажирів і вантажів в умовах комп'ютеризації.	Комп'ютерні технології управління перевезеннями вантажів в термінальній системі. Управління перевезеннями міського пасажирського транспорту в умовах комп'ютеризації.	24
4.	Тема 4. Вплив розвитку мережі автомобільних доріг на якість та ефективність послуг автомобільного транспорту.	Підтримка оптимального рівня якості та оцінка стану автомобільних доріг. Система контролю та управління якістю і ефективністю послуг автомобільного транспорту з врахуванням рівня розвитку автомобільних доріг.	24
5.	Тема 5. Особливості оцінювання якості та ефективності послуг в автосервісі.	Особливості автосервісних послуг в період глобальної автомобілізації України. Маркетинг і оцінка якості на ринку автосервісних послуг.	24

1	2	3	4
6.	Тема 6. Державне регулювання ефективності та якості на автомобільному транспорті.	Вплив державного регулювання на ефективність і якість автомобільного транспорту. Аналіз дії держави на ефективність і якість автотранспортної діяльності. Вдосконалення ліцензування автотранспортної діяльності.	24
Всього			146

4. Оформлення звіту про самостійну роботу

Підсумком самостійної роботи над вивченням дисципліни «Ефективність транспорту» є складання письмового звіту за темами, зазначеними у табл. 1.2, 1.3.

Загальний обсяг звіту визначається з розрахунку 0,25 сторінки на 1 год. самостійної роботи. Звіт включає план, вступ, основну частину, висновки, список використаної літератури та додатки.

Звіт оформлюється на стандартному папері формату А4 (210×297) з одного боку. Поля: ліве – 30 мм, верхнє та нижнє – 20 мм, праве – 10 мм. Звіт може бути рукописним або друкованим і виконується державною мовою.

Захист звіту про самостійну роботу відбувається в терміни, спільно обумовлені студентом і викладачем.

Список рекомендованої літератури

1. Волков В. П., Мігаль В. Д. Технічна кібернетика транспорту: Навч. посіб. – Харків : ХНАДУ, 2007. – 308 с.
2. Говорущенко Н. Я., Варфоломеев В. Н. Экономическая кибернетика транспорта. – Харьков : ХГАДТУ, 2000. – 218 с.

3. Демський Е. Ф., Іжевський В. К. та ін. Транспортне право України: Навч. посіб. / За заг. ред. В. К. Іжевського, Е. Ф. Демського. – К. : Атіка, 2008. – 292 с.
4. Зінь Е. А. Управління автомобільним транспортом: Навч. посіб. – Рівне : НУВГП, 2011. – 326 с.
5. Зінь Е. А., Турченко М. О. Планування діяльності підприємства: Навч. посіб. – 2-е вид., перероб. і доп. – Рівне : НУВГП, 2011. – 248 с.
6. Корецька С. О., Познаховський В. А. Аналіз виробничо-економічної діяльності автотранспортного підприємства: Навч. посіб. – Рівне : НУВГП, 2013. – 158 с.
7. Корецька С. О., Якимчук А. Ю. Економіка автомобільного транспорту: Навч. посіб. – Рівне : НУВГП, 2012. – 309 с.
8. Пеньшин Н. В. Эффективность и качество как фактор конкурентоспособности услуг на автомобильном транспорте: Монография / Н. В. Пеньшин; под науч. ред. В. П. Бычкова. – Тамбов : Изд-во Тамб. гос. техн. ун-та, 2008. – 224 с.
9. Познаховський В. А., Кірічок О. Г. Транспортна статистика: Навч. посіб. – Рівне : НУВГП, 2016. – 198 с.
10. Радионов Н. В., Радионова С. П. Основы финансового анализа: математические методы, системный подход. – СПб. : Альфа, 1999. – 592 с.
11. Руденко Л. А., Подольська В. О., Яріш О. В. Аналіз фінансово-господарської діяльності підприємства: Навч. посіб. – К. : НМУ «Укоопосвіта», 2000. – 422 с.
12. Сідун В. А., Пономарьова Ю. В. Економіка підприємства: Навч. посіб.. – 2-ге вид., перероб. та доп. – К. : ЦНЛ, 2006. – 356 с.
13. Справочник инженера-экономиста автомобильного транспорта / Гл. ред. С. Л. Голованенко. – К. : Техника, 1976. – 200 с.

Інформаційні ресурси

14. Законодавство України / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rada.kiev.ua>
15. Наукова бібліотека / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.library.snu.edu.ua>
16. Національна бібліотека ім. В.І. Вернадського / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbu.gov.ua>.

Національний університет
водного господарства
та природокористування

17. Обласна наукова бібліотека (м. Рівне, майдан Короленка) / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.lib.rv.ua>
18. Рівненська централізована бібліотечна система (м. Рівне, вул. Київська, 44) / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.cbs.rv.ua>
19. Бібліотека НУВГП / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rstu.rv.ua/book.html>

Національний університет
водного господарства
та природокористування